

pro dccx. Livius usurpavit; ut & Seneca libro de Clem. ntia 1. cap. ix. qui idem cum Livio de Augusti æta- te scripsit. Ego vero non majus quam biennii discrimen apud Livium animadverto. Annum quippe xx. jam exceſſerat Auguſtus, & viceſimum primum inierat, quando Conſul eſt factus. Livius autem annos habuiſſe ſcribit xvi. hoc eſt exceſſiſſe, & xix. egreſſe. At Seneca non de anno Conſulatus agit: ſed de antecedente, quo Conſul erat M. Antonius. Cum hoc ætatis eſſet (inquit Nero- nem alloquens) quod tu nunc es, duodeveſimum egreſſus annorum, jam pugiones in ſinu amicorum abſonderat: jam inſidiis M. Antonii Conſulis latas petierat. Nullus hic ana- chroniſmus eſt. Sed cum Faſtis egregie conſentit. Quo enim tempore Cæſar occiſus eſt, Octavius nonum decimum agebat annum; & poſt meſes aliquot viceſimum eſt ingreſſus. Rectè ergo Seneca duodeveſimum jam abſolvit ſcribit.

CAPUT XXXVII

De ſexenni anachroniſmo, quem poſt annum Urbis ſexcentiſimum in Faſtis deprehendit Nova Chronologia ſcri- ptor. Expenduntur Ciceronis, Macrobii, Cenſorini, Feſtella, ac Plinii teſtimonia: quibus perperam niti novam illam opinionem oſtenditur.

Sub annum Urbis conditæ ſexcentiſimum paulatim ſexhauſtos eſt tres annos, Vir ille doctus exiſtimat; hac quidem progreſſione, ut proximè antè, vel poſt annum ipſum de. unus aliquis; inde alter; ac demum tertius annus detractus fuerit. Quo factum eſt, ut oden- niis ætatis illius, quem irrepiſſe confirmat, ad ſep- tem, & ſex annos redactus, in quinque poſtremò re- federit. Qua ex ratione ſequitur pauciores annos ex rei veritate ab U. C. numerandos eſſe, quam Capitolini Faſti computent: ut qui annus, exempli cauſa, dxcv. in illis cenſetur, nonniſi dlxxxvi. ſit. qui dxcv. puta- tur, is revera ſit dxcvi. Hoc enim modo verum erit quod ille pugnat, octo annis tardiùs Urbis initium eſſe ſtatuentium. Sic annus U. C. dlxxxvi. quo Perſeus à Paulo Æmilio victus eſt, cum vulgò centeſimus ſexa- geſimus ſeptimus ante Chriſtum ponatur, nonniſi cix. erit. Hanc eſſe novæ illius conjecturæ rationem ſuperi- oris capite monſtravimus. Itaque mirum deinceps ejus eſt inſtitutum, quod cum octo primùm, uti diximus, annis Capitolinos Faſtos aſſeveraſſet Urbis conditæ pri- mordium anticipare, qui ad ſeptem deinde, ſex, & quinque poſt annum Urbis deſtredacti ſint; mox contra omnia demonſtrat. Non enim anticipatione Fa- ſtos, ſed tarditate peccare colligit. Nam ſex annis Capitolinos Faſtos minus putare docet; cum antece- dentibus capitibus plus juſto numerare dixiſſet. Atqui ne iſtud quidem iis teſtimoniis, que in eam rem con- fert, effici poteſt; videlicet Ciceronis, Cenſorini, & Macrobii.

Cicero, inquit, Scipionis ſomnium accidiſſe refert triennio antequam Carthaginem everteret. Macrobius annam eundem illum à morte Romuli dlxxi. eſſe teſtatur. Porrò ſi Romulus annos xxxvii. regnavit; quot ei Chronologi ſerè omnes tribuunt; conſent anni dxc. in quibus ſex redundant. Nam in Faſtis Capito- linoſ annus dxciv. eſt tertius ante annum illum, quo Carthago deleta eſt. Verùm eodem capite, quod eſt xi. libri i. in Somnium Scipionis, Macrobius Ro- mulo annos aſſignat xxxi. tum addit duos, qui ſom- nium inter, & conſummatum bellum interceſſerunt. unde colliguntur anni dlxxiii. à morte Romuli ad ſom- nium uſque. quandoquidem anno U. C. dcvii. Scipio Carthaginem evertit. Apparet ergo non ex certis An- nalibus, qui à vulgatis differunt, hanc numerandi ra- tionem hauſiſſe Macrobium. ſed cum ex Varroniana putatione deletæ Carthaginis annum conſtituiſſet; ac Romulo nonniſi duos, & triginta, uti variè ſunt de o- ſententia, tribuiſſet; interjectum deinde tempus deſi- niſſe dlxxi. annorum. Quocirca vulgarem Chrono- logiam Macrobius aſſignat: novam autem illam vel ex- iplius, qui hac utitur, argumentatione proliſus evertit.

Cenſorinus porro capite xvii. Piſonis ex Annalibus verba profert; ſed ea valde depravata; nihil ut ex iis liquido probari queat. Roma (inquit Piſo) condita eſt

anno dxcvi. ſæculum accipit hiſ Coff. quibus proximi ſunt Conſules, M. Æmilius M. F. Lepidus, C. Popilius L. ab- ſens. Ex quibus id obtineri videtur, Coſſ. M. Æmilio Lepido, & C. Popilio Lenate ſecundum; id eſt anno Capitolino dxcv. ſæculum ſeptimum inſiſſe. quod ipſum convenire debet anno dci. Igitur ſexcentio toto plus habet Piſonis, quam Faſtorum Capitolinorum calculus. Verùm quòd mendosa ſunt Piſonis illa verba; nihil ex iis certò probari poteſt. Quòd ſi viro illi docto credi- mus, adeo vetuſtatum eſt mendum, ut etiam Piſo Cen- ſorius, & Cn. Gellius, & Caſſius Hemina illud ipſum in ſuis codicibus habuerint; eòque in errore abducti ſint, ut ſæculares ludos alienis annis addiderint. Quod ſanè nequidquam nemini perſuadebit. Et quamvis aliquid effici inde ſuſpicemur; primùm non ſex potius quam ſeptem, vel quinque prochroniſmus annorum ex illis oriatur. Cum enim dicit ſæculum ab iis Coſſ. ordini, quibus proximi ſunt illi qui nominantur, poteſt fieri, ut vel ab antecedentibus anni videlicet dxciv. Coſſ. vel à ſequentibus anni dxcvi. inchoari velit. Tum illud interea reputemus animo; ſi verum eſt quod vir ille doctus obtinere ſtudet, Faſtos Capitolinos annorum octo prochroniſmo peccare; cum Piſonis antiquiſſimi Scriptoris annales ſex annis illos anteverant; conſe- quens eſſe, ut non octo dumtaxat anni; ſed quatuor- decim eſt communibus annorum calculis eximendi vi- deantur. Quam ad licentiam patefacto ſemel aditu, quot erunt Scriptorum de annis Urbis, Olympiadumve differentes ſententia, totidem de annorum minuendo numero novæ opinionis exiſtent. quod quam abſurdum, & intolerabile ſit, nemo non videt.

Accedit ad ſuperiora duo, Feſtella quoque Scri- ptoris antiqui teſtimonium. qui ut Plinius lib. xv. cap. i. referet; Tarquinii Priſci ſinem poſuit anno U. C. 183. octo annis tardiùs, quam vulgò ſit. Atqui ſex dum- taxat annorum tarditas, non octo colligitur: ſi quidem anno Urbis Varroniano 177. Servius Tullius Priſco ſuc- ceſſit. Secundum Capitolinos verò ſeptem erit diſcri- men annorum. Ceterum eſt hac ratione aliquot annis tardiùs, quam vulgò ſeratur, Tarquinus Priſcus mor- tuus ſit; non tamen conſequens eſt octo annos, ut ille cenſet, è Faſtis expungendos eſſe, quaſi ſuperfluos. Nam qui octo annis tardiùs mortem Priſci retulit, fieri poteſt ut plures ei, vel præcedentium regum alicui annos arrogat, quam plerique omnes tribuant; & ex ſuſceſſorum annis vicium verſura facta compenſaverit. Sic enim auctores quidam Servio Tullio nonniſi xxxv. annos adſcribunt. complures tamen xlv. Item Tarqui- nio Superbo plerique xxiv. nonnulli xxxiv. aſſignant. Quocirca cum Servius ex communi ſententia mortuus ſit circa annum U. C. cxxx. ex eorum tamen opinionibus, qui annis xxxiv. regnum illius deſiniunt, mortuus erit anno Urbis cxxi. Quòd ſi quis alicubi hoc legens, aſ- ſeverare vellet annos decem in Romanis Faſtis deſſe, nemo illi concederet; propterea quòd alibi compenſati anni iſti fuerunt. Sic in annis octo, ſeptemve, quos vir doctus cauſatur, idem accidiſſe probabile eſt. nec ul- lum ex ea re præſidium illius habere Chronologia po- teſt: cum non ideo brevior ante Chriſtianam æram in- tervallo (quod ille contendit) rerum geſtarum incidiſſe tempora necesse ſit. Adde Scriptorum illos, qui plures à conditu Urbis annos imputarunt, fortassis epocham Urbis, vel Olympiadum anteverſiſſe. ut qui in Faſtis Capitolinis centeſimus & ſeptuageſimus ſeptimus eſſet annus, ante Chriſtum 576. idem centeſimus octuageſi- mus tertius ab illis haberetur, alius annorum Urbis re- petito principio: ante Chriſtum verò nihilominus eſſet 576. Minime ergo verum eſt, quod ex Cenſorini & Macrobii auctoritate concluditur, annum Tabularum Capitolinarum dxcv. eſſe annum ante Chriſtum 150. annum verò U. C. dcv. eſſe ante Chriſtum, 141. Eſt enim ille quidem, ante Chriſtum 157. hic au- tem, 148.

Præterea ſex annorum labes ex Tartutii deſcriptione, Nova Chronol. cap. 106. 107. 108. & cum ſecuti Varronis auctoritate defenditur. Hic enim annum, quo & conceptus eſt Romulus, & Urbis funda- menta jacta, ſex annis infra vulgò conſtitutam in Faſtis epocham ſummovit. Sed hoc argumentum lib. ix. cap. xlviii. diſputatum; plenèque conſutatum eſt ubi Tar- turtianam Urbis epocham cum Varroniana conſentire; aut, ad ſummum, menſibus ſenis diſcrepare perſpicuum fecimus.

Ad

Ad hæc Pauſanias in Achaicis ſcribit Corinthiaco bello ſinem impoſitum à Mummiò Olympiadè cix. Ar- chonte Athenis Antitheo. Cœpit hæc Olympias anno Periodi Julianæ 4574. Atqui anno urbis dcvii. in Fa- ſtis Capitolinis bellum illud à Mummiò finitum eſt. qui quidem annus eſt in Periodo Juliana 4568. Sex igitur annis Pauſanias à vulgari Chronologia diſcrepat. Hoc nos ultrò fateamur. negamus tamen propterea corrigendos eſſe Faſtos. ſed Pauſaniam ipſum potius caſtigandos dicimus. Urget idem nos Dionyſii Halicarnaſen- ſis teſtimonio; qui Sibyllinos libros uſque ad bellum Marſicum incolentes Romæ ſervatos eſſe ſcribit lib. iv. æt poſt Olympiadem cxxxii. Capitolio cremato deu- ſtos eſſe. Atqui anno Urbis Capitolino dcvix. Capito- lium conflagravit. L. Cornelio Scipione, & C. Norbano Coſſ. ſex demum annis poſt bellum Marſicum, quod anno dcvix. conſectum eſt, qui eſt quartus Olymp. cxxxii. Nihil eſt facilius, quam Dionyſium cum vera histo- ria conciliare. Nam bellum Marſicum dcvix. uſur- pavit, tamquam inſignem epocham; quòd ſub illud, id eſt paulò poſt, Capitolium incendio conflagravit. Mox tamen accuratius tempus concipiens, accidiſſe di- xit poſt Olympiadem cxxxii. Jam quòd Tacitus lib. iii. Hiſt. aſſiſſe templum Capitolini Jovis refert anno dcvx. quam à M. Horatio Palvillo dedicatum fuerat, pro quo Nova Chronol. auctor annos dcvx. referribit, ut quinquennium ſuum aſſermet: cum reſpla cxxxv. an- ni interjecti ſint, longè videtur expeditius, ſi quid ca- ſtigandum eſt dcvx. quam dcvx. reponere. Quòd ſi vulgata Taciti lectio retineatur, videri poteſt Histo- ricus ille Faſtos alios, quam vulgares ſecutus: eos ſcilicet, qui annum primùm ab U. C. decennio toto tar- diùs aſſignabant. quod mirari neminem oportet. Res eſt enim varietatis, & controverſiæ pleniffima.

CAPUT XXXVIII

De annorum quinque vitio, quod in Faſtis deinde reſeſſe Nova Chronologia purat. que ejus ſuſpicio tollitur. Nonnulla Julii Obſequentis loca declarantur.

QUINQUENNI deinceps vitium in Faſtis ab eodem erudito Chronologo qua ex auctorum testi- moniis; qua celeſtibus obſervationibus eruitur. ex quo videlicet accidit, ut epocha Chriſti quinque annis tardiùs Faſtis Conſularibus adſcripta ſit, hoc eſt, ut cum æra communis ineat Coſſ. Auguſto xlv. L. Æmilio Paulo Coſſ. & natalis Chriſti competat in eum annum, quo Coſſ. fuere Lentulus, & Piſo; quinquennio ante collo- candus ſit, in eo, qui Coſſ. habuit Lælius Balbus, & C. Antiftium Veterem. Porrò antequam ad argumenta illa veniamus, que natalem Chriſti propius attingunt: de iis agemus, que in ſolis orbis annis vulgarem labe- factare calculum Vir ille doctus exiſtimat.

Auctor, inquit, ille vetus, ex quo Sigonius Athe- niensium tempora digeſſit, quinque annis tardiùs Ro- manas quaſdam hiſtorias conſignat, quam Faſti Capito- linoſ. Etenim Pyrrhum regem à Tarentinis advocatum veris initio trajeciſſe obſervet in Italianum anno quarto Olympiadis cxxv. Atqui vulgò id anno tertio exeunt Olymp. cxxiv. tribuitur, nempe urbis anno dclxxi. qui in annum Periodi Julianæ convenit 4433. quo an- nus Iphiti ab Solſtitio cœpit 496. id eſt quartus Olympiadis cxxiv. Quare labente tertio Pyrrhus in Italianum venit. Sic Punicum bellum primùm Appio Caudice Conſule ceptum, quod inſiſſe vulgò fertur Olympia- dis cxxviii. anno iv. Sigonius conſert in annum i. Olympiadis cxxx. Item M. Attilium Regulam à Car- thaginienſibus Xanthippo duce ſuperatum ſcribit anno i. Olympiadis cxxxii. cum vulgò quarto Olympiadis cxxx. id eveniſſe dicatur. Proinde quinquennio Roma- ni Conſules in Olympiadum ferie decedunt, ex Si- gonio calculo.

Verum ut ita rem habere fateamur, ac veterem quempiam Chronologum in putandis Olympiadibus ſe- cutum eſſe Sigonium: non itatim verum eſt annis quin- que Conſulares redundare Faſtos. cum ex eo diſcrimen illud evenire potuerit; quòd auctor ille diverſam à com- muni ſententiam amplexus, epocham urbis anteverit: aut Romanas res aliis Olympiadibus aſſixit, quam qui-

bus hiſtorici plerique tribuunt. Innumera ſunt iſtiſ in- hiſtorici varietatis exempla dum alii citius, alii tardiùs contigiſſe res aſſerunt, quam communis fert opinio; neque tamen propterea mutilandos Annales Græcos, aut Romanos ſuſpicari licet. Pythagoram ecce nonnul- li Numæ viſiſſe tempore ſcripſerunt, quem conſtat longè inferiori ætate fuiſſe. An ex ſuperioribus illis au- thoribus ducentis circiter annis minuendos eſſe Faſtos dicemus; & ad Tarquinii ſuperbi tempora, quo re- gaunte ille floruit, Numæ demicemus atatem? Quam multi in Eufebiano Chronico, & in hiſtoricis plerique prochroniſmi, vel metachroniſmi; dum factæ, vel profanæ hiſtorie inter ſeſe comparantur! Quis ideo novi- tatem illam affectet, & interpolandam annorum ſeriem arbitretur? Atque hæc ita diſputo, quaſi præcipuum alicem ſibi Scriptorum imitandum Sigonius in illa temporum deſcriptione propoſuerit. At id ſecus fe ha- bet. Neque enim certum quempiam, & anonymum Sigonius Chronologum ſequi ſe profectur ille. ſed hallucinatio: huius ne magis alienis temporibus Romanorum illigavit hi- ſtoriam.

De Julio Obſequente, quem annis quinque tardius. Obſe- res geſtas referre pluribus teſtimoniis demonſtrat: pri- mum ſuperior illa valet exceptio. Non enim propter auctorum aliquot diſſenſionem corrigendi ſunt, muti- landive Faſti. Alloqui nihil in alio genere hiſtorie ſit- mum erit, ac ſolidum. Deinde Obſequentis ille de Prodigiiſ libellus plurimum doctorum omnium iudicio depravatus eſt: in eòque paſſim alienis Conſulibus pro- digia notantur. quod excerptorum culpa potius acci- dere. Quamobrem etſi novæ illi Chronologie favore Obſequens, non magnum ad cauſam momentum, ac præjudicium aſſerret. At non favet. Imò vel adverſatur plurimum. Primus locus eſt ex eo capite, cui Conſules inſcripti ſunt C. Marius ii & C. Flavius Fimbria. Hic eſt annus urbis conditæ Capitolinoſ dcvix. Varronia- nus autem dci. Hiſ Coſſ. Obſequens ſcribit cum aſſa prodigia contigiſſe, tum hora dici tertia Solis defectu lucem obſcuratam. Item Lunam interdu cum ſtella hora tertia uſque ad horam ſeptimam apparuiſſe. At- qui calculus aſtronomicus oſtendit anno ante Chriſti ætam 104. Solem in gradu Cancri 22, 15, 27. Romæ deſeciſſe, horis ante meridiem 4, 4, 9. deſeciſſeque digitis 15, 20. Eſt hic annus Periodi Julianæ 4610. quo cœpit annus Urbis Varronianus nec. planè ad mentem Julii Obſequentis. Itaque celeſtibus hæc obſervatio communem Chronologiam conſtituat.

At enim res geſtæ capitis illius iis Coſſ. adſcribendæ ſunt, qui integro quinquennio citius in Magiſtratu fue- runt. Nam addit Obſequens, ſubactos tum eſſe in Macedo- nia Thracas. At nulla Coſſ. Mario & Fimbria contra Thracas expeditio facta legitur. que res anxium habuit Sigonium. Contrà verò anno U. C. Capitolino dcvix. hoc eſt annis antè quinque, M. Minutius Conſul, & pro Conſule Thracas in Macedonia ſubegit, deòque iſ- dem triumphavit. ut teſtis eſt Epitome Livii, Eutropius, Florus, & alii. Ergo ad annum ante Chriſtum quartum & centeſimum retrahendi ſunt Conſules, qui vulgò an- no Urbis conditæ dclxiv. tribuuntur. Sic quod iſdem illis Coſſ. Mario & Fimbria factum refert Obſequens, ut Cimbræ Alpes tranſgreſſi per Hiſpaniam vultatam Theutonibus ſe junxerint; id Coſſ. Q. Metello, & M. Sil- lano contigit, anno dclxiv. quo Cimbræ Hiſpania pul- ſi Silanum Conſulem vicerunt. Anno verò dclx. rari- tum abeſt Cimbræ ut Hiſpaniam vultaverint, ut à Cel- tiberis inde fugati, ſulſique ſint; nec Galliam Cæſar egreſſi.

Verum ut de Thracibus victis obſcura reſiſt, & alieno loco poſita: que de Cimbris & Theutonibus ab Obſe- quente prodita ſunt, ea ſunt Romanæ hiſtorie conſen- tanea. Quod enim Cimbræ Hiſpaniam anno illo popu- lati ſint, docet Epitome Livii libro vii. Decadis vii. Ibi enim poſt triumphum C. Marii de Jugurtha, ſubji- cit Mario propter metum Cimbrici belli Conſulatum fuiſſe prorogatum. Tum aliquot interjectis; Cimbræ va- ſtatis omnibus, que circa Rhodanum, & Pyreneum ſunt; per ſaltum in Hiſpaniam tranſgreſſi: ibique multa loca po- palati, à Celtiberis fugati ſunt, reorſique in Galliam ſol- ſiciſe ſe Tenonis conjunxerunt. Triumphus Marii de Jugurtha pertinet ad ſecundum ejus Conſulatum, an- numque dclx. Capitolinum. Ergo non ante dclxix. Urbis annum illa Cimbrorum in Hiſpaniam tranſgreſſio accidit;

Cenſori- ni locus illuſtra- tur.

accidit: quam post triumphum memorat Epitome Livii. Nam quod eodem anno à Ceitiberis pulsi dicuntur; nihil id obstat, quo minus Hispaniam antè populati sunt.

2. Obsequentis locus.

Secundus ex Obsequente locus est: Scribit post M. Tullii Ciceronis, & C. Antonii Consulatum, hoc est anno Urbis conditæ dcccxi. varia prodigia contigisse. Tum in fine: Propter Dictaturam Pompeii ingens seditio fuit. Atqui pertinet hoc ad annum dclxxxvi. quo Q. Catulus contendit Dictatorem esse dicendum, Aulus verò Gabinus obtinuit, ut Pompeio æquum in omnibus provinciis cum Proconsularibus usque ad quinqueagesimum à mari miliare esset imperium, idque in triennium, ex quo gravis est orta seditio.

Hic verò non quinquentium, sed decem annorum ἀποχρονισμὸς ab Obsequente, sive potius librario commissus est. Neque enim prodigia ista, nec injecta de Pompeii dictatura mentio ad annum dclxxxvi. referri debet: sed ad dce. quod ex Plutarchi, & Dionis historia tam evidens est, ut dubitationem omnem eximat. Plutarchus enim in Pompeio refert eo anno, quo Domitius & Messalla post longam, ac vehementem in Urbe seditionem Consules creati sunt, Lucillum Trib. Plebis mentionem injecisse de eligendo Dictatore Pompeio. cui cum Cato Trib. Plebis intercessisset, parum absuit, quin ei Tribunitia dignitas abrogaretur. Victus tamen Catonis pertinacia Pompeius desistit: & Domitium ac Metellum Coss. creati passus est. Postea verò cum rursus Interregnum accidisset, ac de Dictatore creando Pompeio acris, & majore conatu à nonnullis ageretur; Bibulo tandem, & Catone auctoribus, ut infinita illa potentia tolerabiliore aliqua commutaretur, Pompeius Consul solus renunciatus est. Hæc Plutarchus. Dio lib. xi. eadem penè scribit; nempe Calvini, & Messalam Coss. vix propter altercationes septimo demum mense creatos esse: cum interim graves in Urbe seditiones essent exortæ; calumniantibus Tribunis Plebis, & comitia identidem impeditibus. adeo ut Q. Pompeius Rufus Tribunus Plebis Senatûs decreto in carcerem ductus sit. His de causis Dictatorem dici Pompeium Trib. Plebis volebant, in eoque diu perseverabant: donec Pompeius rediens in Urbem Dictaturâ repudiatâ Coss. creati permisit. Quibus persuntis, nova iterum ἀναρχία, novi tumultus exorti. & de Dictatore Pompeio creando iterum actum. quod ne fieret, Consul solus eligitur. Quæ verò eodem anno, & insequenti prodigia terruerint, idem Dio narrat; eaque cum iis, quæ ab Obsequente prodita sunt, proforsu consentanea: lupos in Urbe visos: canum graffationes: pleuraque deorum simulacra fulmine decussa, quædam etiam sudore perfusa; & id genus alia. Quocirca nihil aperiens, quàm dce. annum ab Obsequente significari. Ex quo patet inbecillum id argumenti genus esse, quod ex Scripatorum, vel librariorum hallucinatione vulgares Fastos decurtandos esse pugnat. Hic enim non mutandi quinque annis; sed decem augendi sunt, si quid ratiocinatione ista conficitur. Decem, inquam, annum ἀποχρονισμὸς est apud Obsequentem. Siquidem illa, quæ dixi, tribuit non iis Coss. qui post Ciceronem, & Antonium fuerunt, ut Nova Chronol. asserit, quæ ex eo quinquentium prochronismum elicit: sed Cicerone & Antonio Coss. Unde si vera illius esset collectio, non quinque, sed quatuor annorum prochronismus oriretur.

Decem annorum prochronismus apud Obsequentem.

3. locus Obsequentis.

Tertius Obsequentis locus. Refert ille Coss. P. Attilio, & Corn. Manilio. (Cor. P. Rustilio) à Lusitanis exercitum Romanum casum. Hic est annus Tabul. Capitol. dclxviii. Atqui non hoc anno, sed quinquentium antè contigit; Urbis dclxiii. Neque enim anno illo in Lusitania dimicatum est. At anno dclxliiii. Calpurnius Piso, qui Prætor anno superiore missus erat in Hispaniam, ab Lusitanis cæsus est; eique successor missus est Galba. Nihil plus hoc argumentum efficit. Nam & Obsequentis corrupta, ac fædè luxata passim exemplaria conjectiones dubias reddunt: & utrum anno illo dclxviii. novi in Lusitania motus non existerint, hæud facile pronuntiandum. Ad extremum, Calpurnius Prætor in Hispaniam profectus est vel anno dclxli. ut Stephano Pighio placet. vel, ut Sigonius refert, dclxlii. quo & interfectus est. Hoc enim ipso anno successor missus est Sergius Galba. Quòd autem à Lusitanis cum exercitu cæsus sit, neque Appianus, neque

accuratissimi illi Faistorum conditores meminere. Ideo vel incertum est quod in argumentatione sumitur; vel non quinquentium, sed sexennii prochronismus concluditur.

Quartò vir eruditus ex Obsequente profert cum loco; ubi Coss. Cn. Octavio, C. Scribonio refert adversum Medos variè dimicatum: quod contigit anno dclxxxi. Atqui Coss. ab Obsequente præfixi pertinent ad annum dclxxxvii.

Verum hoc ipso urbis anno dclxxxvii. contra Medos Thraciæ populos dimicatum esse verisimile est. Nam Appius Claudius ex Consulatu Thraciam provinciam ad annum usque dclxxxvi. hoc est biennio tenuit, & cum Thracibus sæpius dimicavit: ut Epitome Livii xxi. Florus, Orolius, Rufus: & ex iis Sigonius & Pighius memoria prædiderunt. Quare nihil necesse est in annum dclxxxi. ista relegere.

Quintò annorum quinque ἀποχρονισμὸς ex eodem s. loco Obsequentis capite comprobatur. Scribit enim Coss. Cn. Octavio, & C. Scribonio ab A. Sertorio in Hispania Romanos exercitus cæsos. Et capite sequenti, Coss. L. Aurelio, & L. Octavio; narrat L. Sertorio exercitum in Hispania ducenti scuta equitum parte exterrere, jaculæque, & pectora eorum cruenta visa. quod prosperum sibi interpretatus est Sertorius. quia exteriora hostili sanguine maculari solent. Continua ei prælia cum successu fuerunt. At non his Coss. (inquit) hoc est anno dclxxxviii. sed quinquentium ante gesta sunt. Quippe Sertorius annis dclxxxviii. & dclxxxviiii. neque exercitus Romanos cecidit; nec continua ipsi prælia cum successu gesta sunt: quinimo ut plurimum infeliciter pugnavit. Itaque ad annos dclxxxii. & dclxxxiii. ista pertinent, quibus Romanos exercitus superavit, & attrivit. Atqui iis ipsis annis, quos significat Obsequens, multa cum Romanis prælia Sertorius prosperè gessit: ut ex Fastis, & Annalibus liquet. Quippe anno dclxxxvii. Pompeium in fugam vertit: & cum astuto consilio se Calagurri obsideri passus esset, assiduis eruptionibus multa damna obsidentibus intulit. Epitome Livii, Plutarchus, &c. Tum anno dclxxxviii. Calagurri eruptione facta Metellum & Pompeium fugavit. Palantiam obsessam à Metello liberavit. Porro anno dclxxxiii. nullam de Romanis memorabilem victoriam à Sertorio reportatam Annales meminerunt. Sed anno primum dclxxxiiii. majori mole rerum urgeri cæptum est bellum: quando Q. Metellus Consul in Hispaniam à Sulla missus est.

Postremò duobus aliis ex Obsequente testimoniis eadem de quinquentium tarditate conjectura fulcitur. Sed frustra. Quod enim Obsequens iis Coss. qui anno Capitolino dclxxxvii. inierunt; nimirum Cn. Octavio, T. Manlio; refert Cassini Solem per aliquot horas notis esse visum, id ille quinquentium citius accidisse putat: nempe eo anno, qui numeratur urbis dclxxxii. & est ante Christum clxiii. quo Sol in gradu 22. Piscium, horis à meridie 4. 33'. deficit digitis 11, 49'. cum tamen horis dumtaxat à meridie 5, 48'. occideret; distique etiam post crepusculum duraret. Verum quis Obsequens verba cogit de defectione Solis accipere? Parum hoc quidem idoneum est ad fidem. Alioqui quoties simile aliquid ostentum vel ab eo, vel ab Livio narratur, Solis aliqua erit inveniendâ defectione. quod fieri non potest. Sic & alter locus, ubi T. Graccho, M. Juventio Coss. hoc est anno dxc. Capuz Solem nocte visum ait; nihilo certius defectionem Solis indicat: quam Vir doctus quinquentium tardius, quam quibus Coss. ponitur, accidisse demonstrat. Præterea cum ad annum usque conditæ Urbis dce. octennii solidi labem in Fastis communibus inesse toties admonerit, quomodo quinquentium modò solius existit?

CAPUT XXXIX.

De quinquentium Faistorum labe rursus differitur. Plutarchi, Velleii loca qua castigata, qua inter se conciliata. Pompeii ætatis, & Carneadii obitus.

PERGIT idem, Novæ, veraque Chronologiæ auctor vir eruditus, & quinquentium ἀποχρονισμὸς in annis Urbis conditæ alius argumentis asseverat. Velut ex eo, quod Dio lib. lv. scribit anno ab Urbe condita dccclyiii. Cn. Cor-

Cn. Cornelio Cinna, & Valerio Messala Coss. Solem ex parte defecisse: & πρὸς ἡλίου π ἐκλάπη; ἐγένετο. Hic annus vulgò habetur Christi v. At solaris eclipsis illa, ratione annorum Urbis conditæ, evenit annis quinque citius. Atqui hoc ipso anno Christi v. Periodi Julianæ 4718. pars Solis obcurata est. Novilunium medium ex Parisiis Tabulis Romæ contigit Martii xxviii. hora 20, 51', 10". à media nocte. Vera conjunctio, hora 14, 39', 10". Apparens autem, hora 16, 13', 10". hoc est horis 4, 13'. post meridiem. Fuitque digitorum 4. ferè. Initium ejus hora post meridiem 3, 21', 11". Finis hora 5, 2', 11". Duravit horas 1, 44'. Sol vero motu tenebat Arietis gradum 5, 37'. Nulla igitur eclipsis alia querenda; cum hæc apprimè congruat, & communem Chronologiam approbet. Calvinius hæc ipsam à Dionie memoratam Solis eclipsin accidisse refert Sept. xxii. feria 3. oriente Sole. Sed fallitur. Fuit enim eclipsis quidem synodus. sed propter parallaxin videri non potuit. Vera conjunctio Romæ accidit hora 6, 33'. Apparens autem hora 4, 41'. ante Solis ortum circiter hora integra cum scrupul. 15". Nam parallaxis longitudinis fuit 54'. Motus horarius verus 29'.

Alterum quinquentium erroris vestigium exstare putat in eo, quòd Tacitus libro III. Annalium scribit: Duobus & septuaginta annis post Cornelii Merula Flaminii Diali cadem, neminem Flaminem esse susceptum. Cornelius Merula in Cinnano illo tumultu sibi venas incidit anno Tab. Capit. dclxxvi. ad hos si lxxxi. adjicias, existit anni dcccxxxviii. Atqui Dio in fine libri l. v. auctor est Coss. Q. Ælio Tubero, Paulo Fabio Maximo, Flaminem Dilem primum post Merulam creatum. Intervallum annorum v. Nam hi Coss. competunt anno dcccxlvi. Hic verò fatendum est, minis annis quatuor, non quinque dixisse Tacitum. Etenim Ælius Tubero, & Fabius Consules fuerunt anno Capitolino dcccxlvi. at Varroniano dcccxlvi. At Merula obiit anno Capitolino dclxxvi. Varroniano dclxxvii. Describen annorum lxxvi. Neque tamen propterea verum est mendosus esse Fastos, ut sæpè jam ostendimus. Lipsius ad illum Taciti locum necio quid cogitans, consulare numerum scribit. Quippe Merulam interfecit anno Urbis dclxxviii. susceptum verò Flaminem novum anno dcccxlvi. Utrumque falsum: & illo anno Merulam mortuum; hoc verò novum Flaminem creatum; & inter utrumque annos interesse duos, & septuaginta. Sunt enim septuaginta sex.

Item quinque annorum varietas illa in annis Urbis conditæ Julianam epocham antecedentibus, ex vita Cn. Pompeii, ac rerum ab eo gestarum historia colligitur. Natus est enim Q. Servilio Capione, & C. Serrano Coss. anno U. C. Tabularum Capitolinarum dclxxvii. mortuus est autem C. Casare 11. & P. Servilio Coss. anno dccc. pridie natalis sui, qui in Septembris ultimum incidit; anno ætatis duodeagesimum deficiente; ita ut postridie undecagesimus initurus esset. Cum hæc ex Velleio, & Plinio constat, apparet illum anno Urbis conditæ dcccxi. quo tertium ex Asia triumphum ætatis, ipso natalis sui die, quantum & quadragesimum ætatis annum exegisse, & sextum inchoasse. At Plutarchus ait Pompeium xi. tunc annum fuisse. Quinquentium ergo minus imputat. Quare ob hanc, inquit, quinquentium errorem insuper Plutarchi summi illius ætatis viri, hæc in dicta provumpit Velleius, Cn. Pompeius, ait, C. Casare, P. Servilio Coss. jugulatus est duodeagesimum annum ætatis, pridie natalem ipsius. Quid aliud, quam nimium occupatos dixereim, quos in ætate & tanti, & penè nostri sæculi viri, sefellit quinquentium, cum à C. Asilio, & Q. Servilio Coss. tam facili esset annorum digestio? Sed quis credat Plutarchi errorem istum à Velleio notari; qui ætatem utriusque Scripatoris animadverterit? Ceterum ut ex hoc Plutarchi, & Velleii dissidio casum famam probet eruditus Chronologus; fateatur necesse est Velleii tempore vulgares Consulatum Fastos quinque Consulatus insertis depravatos fuisse. (Hoc enim modo Pompeii natalem annum quinque annis retrò summotum esse consequens erit.) Plutarchum verò ex emendatioribus Fastis annorum iniuste numerum. Cuiam vero persuadere istud poterit? Tum, quod tergiversationem excudit omnem; idem ille vir eruditus paria Coss. quinque redundare scribit in intervallo illo, quod à morte Augusti ad obitum Neronis intercessit: ex quibus paria prima duo sunt.

Velleius lib. 2. Titulus 18. cap. 2.

Cap. 92. Cap. 134.

perlua sunt, quæ post Geminus Coss. proximè consequuntur. Quinque autem hæc paria post mortem Neronis inculcata; tuncque demum Fastos esse corruptos idem asserit. Quocirca cum Velleius librum suum ediderit Cassio Longino, & M. Vinicio Coss. qui proximè post Geminus duos collocantur, anno Urbis Capitolino dcccxxxii. Tiberii xvi. longè ante Neronis obitum adhuc integri erant Annales: nondum certè quinquentium istud obreperat. Non potuit igitur Velleius depravatos illos Annales sequi: debuit Plutarchus. Contra tamen accidit, si novam Chronologiam audimus.

Ergo verò Plutarchum cum Velleio & historia facile in gratiam adducam. Nam leve mendum, nec ab ullo tamen hæcenus animadversum, codices omnes occupavit. Scribit enim auctores aliquos, ut Pompeium Alexandri similiorem facerent, ætatis ei non plenos quatuor, & triginta annos tribuisse, quando triumphum tertium egit. τῆ ἀληθείᾳ δὲ πρὸς πενήτα ἔτη προσέθη. Res ipsa verò ad xl. annos accedebat. Scribo τῆ ἀληθείᾳ δὲ πρὸς πενήτα ἔτη προσέθη. hoc est, revera quinque ad quadraginta addiderat. Sic apud Appianum Mithridatico, pro τῆ ἔχου πέντε ἔτη προσέθη, quod vulgò legitur; emendandum, προσέθη.

Sed ad id revertor, quod paulò ante significavi, & in quo novam sibi Chronologiam minimè constare docui. Cum enim quinquentium labem illam in Fastis post mortem demum Neronis admittam Cap. xxi. defendat; & ejusmodi esse velit, ut Consulatus quinque superfluis insertis, numerus annorum sit auctus: ex eo sequitur auctores illos, qui Neronis obitum, & Faistorum depravationem antecedunt, quinque minis annis putare. Atqui contrarium nonnulla, quæ ab eo profertur, testimonia suaderè videntur. Velleius ecce, qui instituit illos Consules præcessit; non quinque annis minis, quod ratio illa postulat; sed amplius numerat, non solum in exemplo proximè allato, sed in aliis etiam duobus, quæ ex eodem auctore subjecta sunt.

Etenim annum, quo Coss. fuerunt Torquatus, & Sempronius; quibus Brundisium colonia deducta est, numerat viciesimum sextum ab initio belli Punici primi. Hoc verò cœpit anno Capitolino dclxxxviii. ad quem si annos xxvi. adjungas, sient anni dxcv. Atqui Torquatus & Sempronius Coss. fuerunt anno dxc. Majus igitur intervallum à Velleio concipitur annis quinque. Debuit autem minus esse, cum nondum quinque Consulatus illi redundarent.

Quamquam nullum in Velleio conciliandum negotium est. Quod enim ait initio belli Punici primi; id laxius tur Velleius accipiendum est de quinto circiter anno. Fuit enim diuturnum hoc bellum. Ideo ejus initium ἀναρχίᾳ usurpatur.

Rursus Velleius annum, quo C. Marius vi. & Valerius Flaccus Coss. fuerunt; qui est Capitolinus dclxiii. quo Eporediam in Vagiennis colonia deductam refert, post tres & viginti annos locat à Coss. M. Porcio, & M. Marcio, quibus Narbonem Martium colonia perducta est. At hic est annus U. C. dcccxxv. Intervallum annorum est xviii. Quinque annis plus dicit Velleius. ex quo eadem vi argumentationis, quo nova se Chronologia tuctur; efficiemus, annos quinque communibus Fastis deesse, non superesse. Sed neutrum verum est. Quid facilius, quàm vel Scripatoris hallucinatione, vel librarii, in numeros præsertim errorem incidere?

Aliud argumentum ex auctorum disensione super ætate Marci Catonis Censorii. Hunc enim Cicero Bruto mortuum esse scribit annos natum quinque & octoginta, L. Marcio, & M. Manlio Coss. cum eodem anno Galbam accusasset. Proinde natus erit anno ab U. C. dxcix. vel dxx. At Plutarchus auctor est, illum annos nonaginta vixisse. Verum ut argumentatio procederet; oporteret eundem annum à Cicerone atque Plutarcho natalem Catonis constitui; eundemque morti illius attribui: atque ab illo quintum & octagesimum nominari: ab isto nonagesimum. At non ita est. neque enim Plutarchus istdem Coss. quibus Cicero, natum asserit Catonem. Ita nihil aliud inde perficitur, quàm de anno, quo natus est Cato, deque ejus ætate, Scripatores inter se non convenire. Deinde Consulatus illi quinque, quos nova Chronologia insertos existimat; longè infra tempus illud, quo Cato vixit, inculcati esse dicuntur. Quare nulla, ex hoc quidem capite,

Cap. 92.

Plutarchus emendatur.

Nova Chronol. cap. 134.

Explicatur Velleius.

Nova Chronol. cap. 135.

Cap. 134.

